

Något om skatans tjuvaktighet

Karl-Erik Fridzén

Skatan har rykte om sig att vara tjuvaktig och blir ibland beskylld för att samla glänsande föremål. Detta förr av många människor omtalade beteende lockade mig att klättra upp i åtskilliga skatbon under ungdomsåren. Av de skatbon som jag undersökte, kanske mellan 50 och 100 st, har jag aldrig funnit något främmande föremål av något slag och ingen annan som jag vet undersökt skatbon har kunna bevisa något fall där skator samlat föremål i boet. Att de setts flyga bort med glänsande föremål är kanske riktigt, men att de göms i boet är nog bara ett antagande. Är skatan så tjuvaktig som ryktet påstår? Nej vill jag påstå.

Om skatan finns följande information på Wikipedia:

I den nordisk-germanska mytologin var skatan såväl gudabudbärare som dödsjudinnan Hels fågel. Man associerade den med olycka, sorg, nöd och sjukdom. I europeisk medeltid och vid tiden för häxförföljelserna räknades den – liksom kråkor, korpar och svarta katter – som häxdjur eller till och med som en häxa själv. Den ansågs tidvis också vara en själsrövare i förbindelse med Satan. Dessutom blev den associerad med döden och kallades ”galgfågel” eftersom den ofta besökte avrättningsplatser.

Sedan denna tid har den i Europa rykte om sig att vara ”tjuvaktig” och anses bortföra och gömma glänsande föremål, vilket dock inte är sant. Den felaktiga föreställningen att skator gärna bär in glänsande föremål i sina bon har bland annat resulterat i att Rossini 1817 lät uppföra en opera *La gazza ladra* (Den tjuvaktiga skatan), som ytterligare spred myten. (*En tjänsteflicka anklagas för att ha stulit ett smycke och dömdes skyldig härtill samt skulle avrättas, då man i sista ögonblicket fann det bortkomna föremålet i ett skatbo – tänk så dramatiskt!*)

Faktum är att skatan plockar saker för att undersöka dem, och – om så är möjligt – bära iväg dem. Särskilt intressanta objekt gömmer den under lite löv eller gräs. Man antar att handlingssättet att samla och hamstra föda tränas genom detta beteende. Ett visst intresse för blänkande föremål delar skatan med många fågelarter men ryktet om att den stjal allt blänkande som den kan komma åt är osant. Ryktet härstammar förmodligen från att man ibland kan iaktta den när den gömmer matförråd eller det faktum att skator är boplundrare.

